

Investigation of General Self-Efficacy Levels of Faculty of Education Students in Distance Education Process

Assist. Prof. Dr. Metin Kırbaç

İnönü University - Türkiye
ORCID: 0000-0002-0873-6544
metin.kirbac@inonu.edu.tr

Dr. Fatih Kaya

İnönü University - Türkiye
ORCID: 0000-0002-9011-8656
fatih.kaya@inonu.edu.tr

Dr. Ramazan Özkul

Ministry of National Education-Türkiye
ORCID: 0000-0001-9757-6062
ramazanozkul4427@gmail.com

Abstract

The era we live in has witnessed important developments in many scientific, economic, social and cultural fields. The rapid progress of technological developments and the irresistible change of the world have a great role in the significant developments. Especially with the effect of the Covid-19 epidemic, education systems have also been affected by this change and the distance education process has gained great importance. Since self-efficacy belief is accepted as a general and situation-specific belief, evaluations of one's own skills can be evaluated according to the current environment and time. Moving from this development in the education system, the aim of this study was determined as "examination of the general self-efficacy levels of the education faculty students in the distance education process". In this context, in the research; A quantitative method and a causal comparative model were preferred. The universe of the research consists of "Inonu University Education Faculty Students", and the sample consists of 584 participants determined by the random stratified sampling method from the population. The data in the study were collected with the "General Self-Efficacy Scale". The obtained data were subjected to independent groups t-test, one-way ANOVA and descriptive statistics tests. The findings of the research; revealed that students' "self-efficacy levels" are high and they prefer distance education to face-to-face education. It was found that students' general self-efficacy levels did not differ statistically according to gender, class and field variables. Significant differences are found in the number of people participating in distance education at home, the type of internet access, study room and residence. Based on these results, some suggestions were presented within the scope of the study: The most problematic issues in distance education are the inadequacy of the internet infrastructure and the lack of internet infrastructure in rural areas. This result is expected by everyone in this context. In order to overcome this situation, some studies can be carried out by the authorities directly via satellite or by strengthening the networks without the need for infrastructure. In addition, for all students living in rural areas, the internet infrastructure used in schools affiliated to the Ministry of National Education can be strengthened and made available to students at all levels.

Keywords: Distance education, Self-efficacy, General self-efficacy, Student

**E-International Journal
of Educational
Research**

Vol: 14, No: 1, pp. 391-407

Research Article

Received: 2022-11-12
Accepted: 2023-02-23

Suggested Citation

Kırbaç, M., Kaya, F & Özkul, R. (2023). Investigation of General self-efficacy levels of faculty of education students in distance education process, *E-International Journal of Educational Research*, 14 (1), 391-407. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1203150>

Extended Abstract

Problem: The rapid transformations in human nature in the last century have further revealed the necessity of theories based on human and his behaviors in scientific environments (Kaya, Özkul & Kırbaç, 2021). At this point, the concept of self-efficacy, which is one of the important determinants of human behavior, has been included in the social-cognitive theory put forward by Bandura and Adams (1977), and many theoretical and experimental studies have been carried out on this concept, especially in the field of education and psychology (Yıldırım & İlhan, 2010).

Bandura (1977) defined self-efficacy as an individual's belief in his abilities to organize the necessary activities to demonstrate a certain performance and to be successful. Self-efficacy is the confidence in these abilities rather than the abilities of individuals and the methods of using them (Akkoyunlu, Orhan, & Umay, 2005). In another definition, Luszczynska, Scholz, and Schwarzer (2005) defined self-efficacy as "people's belief in their abilities to achieve a desired goal". When the expressions aiming to define the concept are considered, it is seen that they are in general parallel with the definition of Bandura (1977-1997). In this context, self-efficacy can be expressed in the form of the individual's self-confidence that he will be successful in any subject throughout his life. General self-efficacy is the belief that an individual can cope with difficult problems in daily life (Luszczynska, Scholz, and Schwarzer (2005). It can also be defined as the general confidence of the individual in the face of new events that he encounters in many different areas and that are difficult to overcome or that he is not accustomed to (Aypay, 2010; Scholz, Gutierrez-Dona, Sud, & Schwarzer, 2002).

The main purpose of the research is; The aim of this study is to examine the general self-efficacy levels of education faculty students in the distance education process. In this context, the sub-problems are as follows:

Students' general self-efficacy perception level;

1. Does it differ significantly according to the gender variable?
2. Does it differ significantly according to the class variable?
3. Does it differ significantly according to the field variable?
4. Does it differ significantly according to the method of participating in distance education?
5. Does it differ significantly according to the variable of the number of people continuing distance education at home?
6. Does it differ significantly according to the Internet access type variable?
7. Does it differ significantly according to the study room variable?
8. Does it differ significantly according to the settlement variable?
9. Does it differ significantly according to the variable of preferring distance education or face-to-face education?

Method: Quantitative method and causal comparison model were used in this study, which examined the general self-efficacy levels of education faculty students in the distance education process. "Research with causal comparison model is research that aims to determine the causes and consequences of differences between human groups without any intervention on conditions and participants" (Büyüköztürk et al., 2015: 15-16).

The study population of the research consists of students studying at İnönü University Faculty of Education. Within the scope of the research, stratified random sampling, which is one of the random sampling methods, was taken as the basis. The stratum was based on gender, and the percentage distribution in the population was 36.79% for boys and 63.21% for girls, and in the sample taken, the values were close to the gender distribution in the population. In addition, several methods were applied at the same time during the determination of the sample size. Sample sizes were analyzed according to different confidence levels and deviations in the literature (Büyüköztürk et al., 2015: 15-16; Cohen, Manion, & Morrison, 2007). According to the results of the examination, the sample size of an average population of 10,000 people, with a confidence interval of ".95" and the amount of deviation, should be determined as 370 (Büyüköztürk et al., 2015). Within the scope of the study, "power analysis", which is another sample size calculation method, is used. Although "power analysis" differs according to the type of analysis, it is used as one of the sample size calculation methods based on ".80" power level and

average effect size (Faul, Erdfelder, Lang, & Buchner, 2007). In this study, pearson correlation test and independent group t test from causal comparison tests and one-way anova test were used. In this case, as a result of the power analysis using the G*Power package program, it can be stated that a minimum sample size of 108 people is sufficient for the analysis.

In the first part of this study, the demographic information of the participants, which was developed by the researchers as a measurement tool, was included. In the second part, the "General Self-Efficacy Scale" developed by Schwarzer and Jerusalem (1995) and adapted into Turkish by Aypay (2010) is included.

The normal distribution of the data obtained in the study was examined. It is seen that there is no wrong or incomplete data collection tool. The analysis was carried out with the data obtained from 584 data collection tools. Considering the data, independent group t-test, one-way analysis of variance and descriptive statistical tests were performed. SPSS 24.0 software package program was used to analyze the data collected within the scope of the study.

Findings: The descriptive statistics results obtained within the framework of the students' general self-efficacy levels are at the "Mostly Agree" level. The general self-efficacy levels of the students do not differ statistically according to the gender variable. The general self-efficacy levels of the students do not differ statistically according to the class variable. The general self-efficacy levels of the students do not differ statistically significantly according to the field variable.

It is seen that the general self-efficacy levels of the students differ statistically according to the method of participating in distance education. It is seen that the average scores ($\bar{X}=37.40$) of those who participate in distance education by computer are higher than the average scores of those who participate by phone ($\bar{X}=34.40$). Considering the effect size ($d=.42$), it can be said that this difference is close to the medium level.

Students' general self-efficacy levels show a statistically significant difference in terms of internet access type variable. The average scores of those who participated in distance education with fixed (home) internet ($\bar{X}=37.08$), and the average scores of those who participated with mobile internet ($\bar{X}=37.03$). When the effect size ($d=.57$) is examined, this difference is moderate.

The general self-efficacy levels of the students show a statistically significant difference according to the variable of preferring distance education or face-to-face education. It can be said that the mean scores of those who prefer distance education ($\bar{X}=37.93$) and those who prefer face-to-face education ($\bar{X}=35.56$) are high. When the effect size ($d=.33$) is examined, it can be stated that this difference is closer to a small level.

Suggestions: According to the results of the research, the self-efficacy levels of the students differ significantly depending on whether the students have their own study room. This result is that the students who have a study room have high self-efficacy levels. With the distance education process, the importance of students focusing on online lessons and creating a comfortable environment for themselves has increased. In this context, it can be said that they need an independent room to follow the lessons and actively participate in the lessons. In addition, it is also important for time management that the computers and tablets they use are always ready for use in their rooms so that they do not prepare the technological infrastructure every time. Bandura (1977) believes that individuals' self-efficacy will also affect their choice of environment. That is, individuals tend to tend towards environments where they believe they can be successful and avoid environments where they believe they will fail.

The results of the research show that the students' general self-efficacy levels are high. In distance education, it is important that students have knowledge and skills for online technologies, as well as high self-efficacy perceptions in using these knowledge and skills. Özkul (2021) stated in his study that the self-efficacy perceptions of teachers were low during the first period of the covid-19 epidemic. At this point, it can be stated that the high level of general self-efficacy of teacher candidates adapts to the distance education process. Generally, in distance education services where online technologies are used; The high self-efficacy perceptions of teacher candidates give them self-confidence at the point of overcoming many problems (Akkoyunlu & Orhan, 2003).

One of the most problematic issues in distance education is the inadequacy of the internet infrastructure and the lack of internet infrastructure in rural areas. This result is expected in this context. In order to overcome this situation, some studies can be carried out by the authorities directly via satellite or by strengthening the networks without the need for infrastructure. In addition, for all students living in rural areas, the internet infrastructure used in schools affiliated to the Ministry of National Education can be strengthened and made available to students at all levels.

Uzaktan Eğitim Sürecinde Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Genel Öz-Yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi

Dr. Öğr. Üyesi Metin Kırbac

İnönü Üniversitesi - Türkiye
ORCID: 0000-0002-0873-6544
metin.kirbac@inonu.edu.tr

Dr. Fatih Kaya

İnönü Üniversitesi - Türkiye
ORCID: 0000-0002-9011-8656
fatih.kaya@inonu.edu.tr

Dr. Ramazan Özkul

Milli Eğitim Bakanlığı-Türkiye
ORCID: 0000-0001-9757-6062
ramazanozkul4427@gmail.com

Özet

İçinde bulunduğumuz çağ bilimsel, ekonomik, sosyal ve kültürel pek çok alanda önemli gelişmelere sahne olmuştur. Önemli gelişmelerin yaşanmasında, teknolojik gelişmelerin normal seyrinden daha hızlı ilerlemesi ve dünyanın karşı konulamaz bir biçimde değişmesinin büyük payı vardır. Özellikle Covid-19 salgınının da etkisiyle eğitim sistemleri de bu değişimden etkilenmiş ve uzaktan eğitim süreci büyük önem kazanmıştır. Öz yeterlik inancı, genel ve duruma özgü bir inanç olarak kabul edildiğinden, kişinin kendi becerileri hakkındaki değerlendirmeleri içinde bulunulan ortama ve zamana göre değerlendirilebilmektedir. Eğitim sistemindeki bu gelişmeden de hareketle bu çalışmanın amacı "eğitim fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde genel öz yeterlik düzeylerinin incelenmesi" olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda araştırmada; nicel yöntemli ve nedensel karşılaştırmalı bir model tercih edilmiştir. Araştırmanın evrenini "İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrencileri", örneklemini ise evrenden seçkisiz tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenen 584 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmada veriler, "Genel Öz Yeterlik Ölçeği" ile toplanmıştır. Elde edilen veriler, bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü ANOVA ve betimsel istatistik testlerine tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular; öğrencilerin "öz yeterlik düzeylerinin" yüksek olduğunu ve uzaktan eğitimi yüz yüze eğitime tercih ettiklerini ortaya koymuştur. Öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri, cinsiyet, sınıf ve alan değişkenlerine göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Anlamlı farklılıklar ise uzaktan eğitime evde katılan kişi sayısı, internet erişim türü, çalışma odası ve yerleşim yeri değişkenlerinde bulunmaktadır. Bu sonuçlardan hareketle çalışma kapsamında birtakım öneriler sunulmuştur: Uzaktan eğitimde en çok sorun yaşanan konuların başında internet alt yapısının yetersizliği ve kırsal alanlarda internet alt yapısının olmamasıdır. Bu sonuç bu bağlamda herkesçe beklenen bir durumdur. Bu durumun aşılması için alt yapıya ihtiyaç duymadan doğrudan uydu üzerinden ya da şebekelerin güçlendirilmesi yöntemiyle bazı çalışmalar yetkililerce yapılabilir. Ayrıca kırsal bölgelerde yaşayan tüm öğrenciler için Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda kullanılan internet alt yapısının güçlendirilmesi ve tüm kademelerde öğrencilerin kullanımına açılması sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, Öz-yeterlik, Genel öz-yeterlik, Öğrenci

**E-Uluslararası
Eğitim Araştırmaları
Dergisi**

Cilt: 14, No: 1, ss. 391-407

395

Araştırma Makalesi

Gönderim: 2022-11-12
Kabul: 2023-02-23

Önerilen Atıf

Kırbac, M., Kaya, F ve Özkul, R. (2023). Uzaktan eğitim sürecinde eğitim fakültesi öğrencilerinin genel öz-yeterlik düzeylerinin incelenmesi, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14 (1), 391-407. DOI: <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1203150>

GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz çağ bilimsel, sosyal, ekonomik ve kültürel pek çok alanda önemli gelişmelere sahne olmuştur. Önemli gelişmelerin yaşanmasında, teknolojik gelişmelerin normal seyrinden daha hızlı ilerlemesi ve dünyanın karşı konulamaz bir biçimde değişmesinin büyük payı vardır. Bu gelişmelerle birlikte bir yandan hayatımızda olumlu yönde değişimler yaşanırken diğer yandan da teknolojinin ve küreselleşmenin etkisiyle dünya karmaşık bir duruma gelmektedir.

Küresel teknolojik gelişmeler eliyle bilgi teknolojilerinin hızlı bir şekilde değişmesi; ekonomik, siyasi, sosyal hayat başta olmak üzere, eğitim ve öğretim pratiklerini de neredeyse tüm öğretim kademelerinde kökünden etkilemiştir. Bu etki, şüphesiz en büyük etkisini eğitim alanında göstermiştir (Ersoy ve Gürgeç, 2021; Toprakçı, 2005). Nitekim ülkeler ve bireyler arasındaki iletişim ağlarının yaygınlaşması, eğitim alanında; bilgi kaynaklarının, fikirlerin ve ürünlerin dolaşımını hızlandırarak küresel bir eğitim algısı meydana getirmiştir. Eğitim alanındaki gelişmeler, yalnızca bilginin kaynakları ve fikirlerin dolaşımı noktasında olmamış; eğitim kurumunun yönetiminden (Özkul, 2021; Toprakçı, 2007), öğretmene (Toprakçı, 2006), geleneksel eğitim metotlarından (Şahbaz ve Arseven, 2021; Yıldız, Doğan ve Özbay, 2022), ölçme ve değerlendirmeye (Bahar, 2014) veliden (Karaman ve Seferoğlu, 2022) öğretmen-öğrenci ilişkisine (Toprakçı, Hepsöğütü ve Toprakçı, 2021), eğitimin felsefi temellerinden, eğitim kuramlarına ve diğer uygulamalarına kadar pek çok alanda köklü değişiklikler meydana getirmiştir (Kaya, Özkul ve Kırbacı, 2021). İlk çağlardan bu yana eğitim, öğrenci ve öğretmenin fiziksel (yüz yüze) olarak aynı ortamı paylaştığı, yeri önceden belirlenmiş sınırlı mekânlarda (okul, dersane, ev, kütüphane vb), devam etmekteydi. Fakat küresel iletişimin durdurulamaz biçimde hayatımıza dahil olmasıyla birlikte, insanlar ve ülkeler arasında var olan uzaklık algısı iletişim araçları (internet, tv, sosyal medya vb) aracılığıyla büyük oranda kırılarak, zaman ve mekan algısı değişmiştir. Ve geleneksel (gerçek) derslikler yerini sanal dersliklere bırakmaya başlamıştır (Toprakçı, 2017). Bu değişim adına uzaktan eğitim denilen uygulamaları ortaya çıkarmıştır. Yaklaşık yarım asırlık bir serüveni olan uzaktan eğitim uygulamaları, ülkelerin gelişmişlik durumuna ve teknolojik alt yapısına bağlı olarak her geçen gün eğitim faaliyetleri içerisinde daha fazla yer edinmektedir (Kaya, Özkul ve Kırbacı, 2021). Özellikle tüm dünyayı etkileyen pandemi, eğitimi tamamen dijital alana yönlendirerek uzaktan eğitimin önemini daha da arttırmıştır (Demirbilek, 2021; Deniz ve Bağçeci, 2022; Kavuk ve Demirtaş, 2021; Toprakçı ve Hepsöğütü, 2022). Ayrıca bölge olarak bugün yaşadığımız doğal afetler de (deprem) uzaktan eğitimin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Teknolojinin hayatımıza artarak dahil olmasıyla birlikte eğitim ortamlarında daha fazla yer teşkil eden uzak eğitim, özellikle bilgisayarların eğitim sunumuna katılmasıyla beraber öğretim materyallerinin hem basılı hem de elektronik medya aracılığıyla dağıtılması (Moore, 1990; Moore vd, 2010), ya da Moore ve Kearsley'e göre (2011) geleneksel eğitim faaliyetlerinin yanı sıra teknolojik ekipmanlar aracılığıyla iletişimin sağlandığı, öğretimin farklı ortamlarda gerçekleştiği öğretim ve planlı öğretme etkinliği biçiminde tarif edilebilir. Genel anlamda ele alındığında uzaktan eğitim, düzenlenmiş bir eğitimsel planın olduğu, öğrenci ve öğretmenin farklı mekanlarda bulunduğu, fakat gerektiği durumlarda yüz yüze görüşmelerle gerçekleştirilen (Gunawardena ve Mclsaac, 2001) eğitim-öğretim etkinlikleridir. Son olarak Toprakçı (2017) ise uzaktan eğitimi; kablolu, kablosuz ve posta ile haberleşmeyi sağlayan kanallar üzerinden bilgisayar, televizyon, telefon, video, internet, intranet radyo, mektup vb. araçlarla sunulan öğrenci ile öğretmenin fiziksel olarak birbirlerinden ayrı şekilde eş zamanlı ve eş zamansız bir araya gelip öğrenme ve öğretmeyi kısmen ya da tamamen gerçekleştirdikleri öğretim faaliyetlerinin bütünü biçiminde ifade etmiştir. Bu bakımdan ifade edilen tanıma istinaden, uzaktan eğitimin en temel unsurlarının başında öğrenme ve öğretme sürecinin farklı bağlamlarda uygulanmasının geldiği söylenebilir (Yenilmez, Balbağ ve Turgut, 2017). Ayrıca uzaktan eğitime ilişkin alanyazın tarandığında, uzaktan eğitimin, "dijital eğitim, online eğitim, web tabanlı eğitim, internet yoluyla öğrenme ve e-öğrenme gibi" kavramlarla birlikte ya da eş anlamlı olarak kullanıldığı da görülmektedir (Turgut ve Yenilmez, 2011; Yavuz ve Toprakçı, 2021).

Bu hızlı değişim ve karmaşalar, yalnızca dünyanın görünen çehresine etki etmekle kalmamış, aynı zamanda insan doğası ve davranışlarında hem olumlu hem de olumsuz yönde farklı dönüşümlerin

yaşanmasına yol açmıştır. Son yüzyıl içerisinde insan doğasında yaşanan bu hızlı dönüşümler, insanı ve onun davranışlarını temele alan kuramların bilim ortamlarında gerekliliğini daha fazla ortaya koymuştur (Kaya, Özkul ve Kırbaç, 2021; Özkul, Kırbaç and Kaya, 2021). Bu noktada insan davranışının önemli belirleyici unsurlarından biri olan öz-yeterlik kavramına, Bandura ve Adams'ın (1977) ortaya attığı sosyal-bilişsel kuram içerisinde yer verilmiş ve günümüze kadar özellikle eğitim ve psikoloji alanında bu kavramı ele alan birçok kuramsal ve deneysel araştırmalar yürütülmüştür (Yıldırım ve İlhan, 2010). Konu uzmanları tarafından öz yeterlik ile ilgili birçok tanım ve açıklama yer almaktadır. Fakat öz yeterliğin kapsam ve mahiyetine geçmeden önce yeterlik kavramının ne olduğuna bakmakta fayda vardır.

Bireylerin yaşamları boyunca büyük oranda gelişme gösteren gündelik hayatla ve mesleki yaşamla doğrudan ilintili bir kavram olan yeterlik, Türkçe sözlükte (2011) "bir işi yapma gücü sağlayan özel bilgi ve ehliyet" olarak tanımlanmaktadır (Biçer ve Yakup, 2017). Bandura (1997) öz yeterlik'in var olandan ziyade geleceğe dönük inançlar olduğunu ifade ediyor. Yani özyeterlik bir kişinin gerçek yeteneği, beceri ölçüsü değil o konuda başarılı olabileceğine yönelik inancı vurgulamaktadır. Okutan ve Kahveci (2012) yeterliği, bireylerin görevlerini layıkıyla yerine getirebilmesi için "ihtiyaç duyduğu bilgi ve yetenekler" olarak tarif ederken, Şahin (2004) ise "bir görevi kabul edilebilir biçimde yapabilmek için sahip olunması gereken beceri, tutum ve kapasite" olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda gerekli tutum, beceri ve kapasiteye sahip olanlar yeterli, sahip olmayanlar ise yetersiz kabul edilmektedir (Biçer ve Yakup, 2017). Litarür incelendiğinde öz yeterlik ile ilgili de çeşitli tanımların yer aldığı görülmektedir. Bunlardan en dikkate değer olanı Bandura'ya aittir ve o, bu konuda kendinden sonra gelen kuramcıları da büyük oranda etkilemiştir. Bandura (1977) öz yeterliği, bireyin belirli bir performansı ortaya koymak için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı olma noktasında sahip olduğu yeteneklere olan inancı olarak tanımlamıştır. Öz yeterlik, bireylerin yeteneklerinden ve bunları kullanma yöntemlerinden ziyade, bu yeteneklere olan güvendir (Akkoyunlu, Orhan ve Umay, 2005). Başka bir tanımda Luszczynska vd. (2005) öz-yeterlik, "insanların istenen bir amaca ulaşmak için ortaya koydukları yeteneklere olan inançları" olarak tanımlanmıştır. Kavramla ilgili tanımlama amacı güden ifadeler incelendiğinde bu ifadelerin genel anlamda Bandura'nın (1977-1997) tarifiyle paralellik gösterdiği görülmektedir. Bu bağlamda Öz yeterlik, bireyin yaşamı boyunca herhangi bir konuda başarılı olacağına yönelik kendisine olan güveni biçiminde ifade edilebilir.

Bandura (1977), "bireyin yeterlik beklentilerini davranışın sonuçlarına ilişkin beklentiden" ayırır. Diğer bir ifadeyle bireyin herhangi bir konuda başarılı olma yetenek ve yeterliklerine olan inancı ile eylemlerinin olumlu ya da olumsuz sonuçlanacağına olan inancını birbirinden ayırır (Aypay, 2010). Özetle kişinin öz yeterlik algısını daha çok kendine inanç boyutunda değerlendirir. Bununla birlikte kişinin öz yeterlik inancının gelişimi üzerinde; kişilik algısı, aile, akranlar ve çevre, okul, deneyimler, yeterlik ihtiyacı ve öz yeterliğin değerlendirilmesi gibi unsurların etkili olduğunu ifade eder (Alev, 2018; Bandura, 1997).

Bandura'nın oluşturduğu sosyal bilişsel kurama göre öz yeterlik inancı, genel ve duruma özgü bir inanç olarak kabul edildiğinden, kişinin kendi becerileri hakkındaki değerlendirmeleri içinde bulunan ortama ve zamana göre ele alınmaktadır (Işık, 2001). Fakat Sherer vd. (1982) tarafından geliştirilen "genel öz yeterlik" ölçeğinden sonra öz yeterlik inancı, duruma özgü öz yeterlik ve genel öz yeterlik olmak üzere iki farklı şekilde incelenmeye başladı (Alev, 2018). Bunlardan birincisi olan duruma özgü öz yeterlik, bireyin içinde bulunduğu duruma veya karşılaşılabileceği sorunlara karşı başarılı olup olmayacağını yönelik inancı ifade eder (Alev, 2018; Demirel, 2009). Genel öz yeterlik ise bireyin gündelik hayatta karşılaştığı zor problemlerle başa çıkmasındaki yeterlik inancıdır Luszczynska, Scholz, and Schwarzer (2005). Ayrıca bireyin birçok farklı alanda karşılaştığı ve üstesinden gelmesi güç olan ya da alışık olmadığı yeni olaylar karşısındaki genel güveni olarak da tanımlanabilir (Aypay, 2010; Scholz, Gutierrez-Dona, Sud ve Schwarzer, 2002). Eğitimin temel amaçlarından biri önce kendine sonra içinde bulunduğu topluma en sonunda ise insanlığa yeterli bireyler yetiştirmektir. Bu bağlamda öğretmenlerin, mesleğinin gerektirdiği bütün beceri ve donanımlara sahip, zorluklar karşısında yılmayan, öz yeterlik düzeyi yüksek bireyler olarak yetiştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu cümleden ve literatür özetinden hareketle çalışmamızın ana problem cümlesini "öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri ile genel öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi" oluşturmaktadır.

Araştırma değişkenleri belirlenirken özellikle literatürde karşılaştırma imkanı bulunan ve öneri getirilebilecek türden olmaları dikkate alınmıştır. Bu kapsamda cinsiyet, sınıf değişkeni, alan değişkeni ve

uzaktan eğitime hangi araçla katılacakları değişken olarak tercih edilmiştir. Yine araçların kullanımı ile ilgili olarak evdeki kişi sayısının ve internet erişim türünün önemli olduğu düşünülmüştür. Literatürde çalışma odası ve yerleşim yeri değişkenlerinin ise rahat çalışma ortamı sağlaması ve öz-yeterlik inancında etkili olacağı varsayılmıştır.

Araştırmanın temel amacı; eğitim fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde genel öz yeterlik düzeylerini incelemektir. Bu bağlamda alt problemler şu şekildedir:

Öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri;

1. Cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
2. Sınıf değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
3. Alan değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
4. Uzaktan eğitime hangi araçla katılma değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
5. Evde uzaktan eğitime devam eden kişi sayısı değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
6. İnternet erişim türü değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
7. Çalışma odası değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
8. Yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
9. Uzaktan eğitimi veya yüz yüze eğitimi tercih etme değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Eğitim fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde genel öz yeterlik düzeylerinin incelendiği bu araştırmada nicel yöntem ve nedensel karşılaştırma modeli kullanılmıştır. "Nedensel karşılaştırma modeli araştırmalar, insan grupları arasındaki farklılıkların nedenlerini ve sonuçlarını koşullar ve katılımcılar üzerinde her hangi bir müdahale olmaksızın belirlemeyi amaçlayan araştırmalardır" (Büyüköztürk vd., 2015, ss.15-16).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında seçkisiz örnekleme yöntemlerinden tabakalı seçkisiz örneklem esas alınmıştır. Tabaka olarak cinsiyet baz alınmış olup evrendeki yüzdelik dağılımı erkeklerin %36.79, kızların %63.21 olduğu ve alınan örnekleme de değerlerin evrendeki cinsiyet dağılımına yakın olduğu görülmektedir. Ayrıca örneklem büyüklüğünün belirlenmesi aşamasında aynı anda birkaç yöntem de uygulanmıştır. Örneklem büyüklükleri alanyazın farklı güven seviyelerine ve sapmalara göre incelenmiştir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015; Cohen, Manion ve Morrison, 2007). İnceleme sonuçlarına göre ".95" güven aralığı ve sapma miktarı ile birlikte 10.000 kişi olan ortalama bir evrenin, örneklem büyüklüğü 370 olarak belirlenmelidir (Büyüköztürk vd., 2015). Çalışma kapsamında bir diğer örneklem büyüklüğü hesaplama yöntemi olan "güç analizi" kullanılmaktadır. "Güç analizi", analizin türüne göre farklılık gösterse de ".80" güç düzeyi ve ortalama etki büyüklüğüne dayalı örneklem büyüklüğü hesaplama yöntemlerinden biri olarak kullanılmaktadır (Faul, Erdfelder, Lang ve Buchner, 2007). Bu araştırma kapsamında pearson korelasyon testi ve nedensel karşılaştırma testlerinden bağımsız grup t testi ile tek yönlü anova testi kullanılmıştır. Bu durumda G*Power paket programı kullanılarak yapılan güç analizi sonucunda, analiz için minimum 108 kişilik örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu ifade edilebilir. Araştırma soruları ile ilişkili ve örnekleme yer alan tanımlayıcı bilgiler Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1'de eğitim fakültesi öğrencilerinin kişisel bazı özelliklerine yer verilmiştir. Örneklem %64.9'u kız öğrencilerden oluşurken, %35.1'i erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Sınıf değişkeni açısından bakıldığında, örneklem en büyük grubunun %61.3 ile 2.sınıfta okumakta olan öğrenciler olduğu, en küçük grup ise %8.2 ile 4. Sınıf öğrencileri olduğu ifade edilebilir. Alan değişkeni açısından, en büyük grubun % 32.5 ile sözel girişli alanda okuyan öğrenciler, en küçük grubun ise %7.5 ile yabancı dil girişli alanda okuyan öğrenciler olduğu ifade edilmiştir. Örneklem %52.6'sı uzaktan eğitime bilgisayar

üzerinden, %47.4'ü ise telefonda katıldığını belirtmiştir. Evde uzaktan eğitime katılan kişi sayısı değişkeni açısından bakıldığında, en büyük grubun %30.8 ile 1 kişi, en küçük grubun ise %14.6 ile 4 ve üzeri kişi sayısı olan grubun olduğu görülmektedir. İnternet erişim türü değişkeni açısından, katılımcıların %72.8'i sabit (ev) interneti ile % 27.2'si mobil internet aracılığıyla uzaktan eğitime katıldıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan eğitim fakültesi öğrencilerinin %62.7'si bir çalışma odasının olduğunu, %37.3'ü çalışma odasının olmadığını ifade etmiştir. Katılımcıların %67.6'sı merkez veya merkez ilçede, %18.7'si ilçede, %13.7'si köyde ikamet etmektedir. Son olarak örneklemin, %17.5'i yüz yüze eğitimi, %82.5'i ise uzaktan eğitimi tercih etmektedir.

Tablo 1. Örnekleme ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Değişkenler	Gruplar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	379	64.9
	Erkek	205	35.1
Sınıf	1.Sınıf	97	16.6
	2.Sınıf	358	61.3
	3.Sınıf	81	13.9
	4.Sınıf	48	8.2
Alan	Sayısal	62	10.6
	Sözel	190	32.5
	Eşit Ağırlık	171	29.3
	Özel Yetenek	99	17.0
	Yabancı Dil	44	7.5
Uzaktan Eğitime Hangi Araçla Katılma	Bilgisayar	307	52.6
	Telefon/Tablet	277	47.4
Uzaktan Eğitime Katılan Kişi Sayısı	1 Kişi	180	30.8
	2 Kişi	168	28.8
	3 Kişi	151	25.9
	4 ve daha fazla	85	14.6
İnternet Erişim Türü	Sabit (Ev) İnterneti	428	72.8
	Mobil İnternet	159	27.2
Çalışma Odası	Var	366	62.7
	Yok	218	37.3
Yerleşim Yeri	Merkez/Merkez İlçe	395	67.6
	İlçe	109	18.7
	Köy	80	13.7
Yüz yüze Eğitimi veya Uzaktan Eğitimi Tercih Etme	Yüz yüze Eğitim	102	17.5
	Uzaktan Eğitim	482	82.5

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın birinci bölümünde ölçme aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen, katılımcıların demografik bilgilerine yer verilmiştir. İkinci bölüm ise [Schwarzer ve Jerusalem' in \(1995\)](#) geliştirdiği ve [Aypay' in \(2010\)](#) Türkçe'ye uyarladığı "*Genel Öz Yeterlik Ölçeğine*" yer verilmiştir.

Demografik bilgi anketi: Katılımcıların "cinsiyet, sınıf, alan, hangi araçla uzaktan eğitime katıldığı, evde uzaktan eğitime katılan kişi sayısı, internet erişim türü, çalışma odası, yerleşim yeri, uzaktan eğitimi veya yüz yüze eğitimi tercih etme" konularında bilgilerin elde edildiği uzman görüşü alınarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiş demografik bilgi anketi kullanılmıştır.

Genel öz yeterlik ölçeği: Genel öz yeterlik ölçeği, [Schwarzer ve Jerusalem \(1995\)](#) tarafından geliştirilmiştir. 25'den fazla dile uyarlaması yapılan ölçeği, [Aypay \(2010\)](#) Türkçeye uyarlamıştır. Bütün dildeki versiyonları kullanarak elde edilen verilere dayanarak hesaplanan iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) .86 elde edilmiştir. Uyarlama çalışmasında ise test-tekrar-test güvenilirliği korelasyon katsayısı ($r=.80$, $p<.01$) ve alfa iç tutarlılık katsayısı .83 bulunmuştur. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır ve ölçekten alınan toplam puanın yüksekliği düzey olarak genel öz yeterliğin yüksek olduğu şeklinde ifade edilebilir ([Aypay, 2010](#)). Bu araştırma özelinde iç tutarlılık katsayısı ".92" hesaplanmıştır.

Genel öz yeterlik ölçeğinin bu araştırma özelinde yapılan faktör analizi sonucunda, ölçek maddelerinin faktör yükleri tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Genel Öz Yeterlik Ölçek Maddelerine İlişkin Temel Bileşenler Analizi Sonuçları

Madde No	Faktör Yüğü
M5	.811
M4	.809
M8	.805
M6	.795
M2	.780
M9	.760
M3	.753
M7	.751
M10	.734
M1	.730

Tablo 2 incelendiğinde, ölçeğin tek faktörlü bir yapı gösterdiği görülmektedir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlamasında iki faktörlü bir yapıya sahip olduğu ifade edilmiştir (Aypay, 2010). Ancak ölçeğin orijinal formunun (Schwarzer & Jerusalem, 1995) ve birçok farklı dilde yapılan araştırmalardaki versiyonlarının da tek faktörlü bir yapı gösterdiği, öz değerin 4.4 ile 4.9 arasında değiştiği, açıkladığı varyans oranının %50'ler civarında olduğu görülmektedir (Rimm ve Jerusalem, 1999; Schwarzer ve Born, 1997). Bu çalışma özelinde ise öz değerin yüksek bir değer olan 5.981 ve açıklanan varyansın %59.81 olduğu ortaya konulmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada yüz yüze elde edilen verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda herhangi bir hatalı veya eksik doldurulan veri toplama aracı olmadığı belirlenmiştir. Analiz 584 veri toplama aracından elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler dikkate alındığında bağımsız grup t testi, tek yönlü varyans analizi ve betimsel istatistiklerin yapılması uygun görülmüştür. Çalışma kapsamında toplanan verileri analiz etmek için SPSS 24.0 yazılım paket programını kullanılmıştır.

400

BULGULAR

Araştırma verilerinin analiz edilmesi ile birlikte araştırma soruları dikkate alınarak bulgular başlıklar halinde ifade edilmiştir. Bulgular tablolar şekline gösterilmiş olup yorumlarla desteklenmiştir.

Öğrencilerin Genel Öz Yeterlik Düzeyi ile ilgili Durumu

Araştırmanın ilk alt problemi "öğrencilerin genel öz yeterlik ne düzeydedir?" şeklindedir. Bu amaç çerçevesinde elde edilen betimsel istatistik sonuçları Tablo 3'te belirtilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyi

	N	$\bar{X}$	SS	Düzeý
Genel Öz Yeterlik	584	3.59	.730	Çoğunlukla Katılıyorum

Tablo 3'e göre, katılımcı ortalama puanlarının 3.59 olduğu ve bu puanın da ölçekte karşılığı "Çoğunlukla Katılıyorum" düzeyinde olduğu görülmektedir.

1. Öğrencilerin Genel Öz yeterlik Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu

Araştırmanın ikinci alt problemi "öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri, cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" şeklindedir. Bu soruya cevap bulmak üzere t-testi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Genel öz yeterlik düzeylerinin cinsiyet değişkeni açısından anlamlı olarak fark gösterip göstermediğinin belirlenmesinde t-testi sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p
Genel Öz Yeterlik	Kız	379	35.97	7.03	582	-.034	.973
	Erkek	205	35.99	7.87			

Tablo 4'e göre, öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri, cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı görülmektedir ($t=-.034$, $p<.05$).

2. Öğrencilerin Genel Öz Yeterlik Düzeylerinin Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu

Araştırmanın üçüncü alt problemi "öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri, sınıf değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" şeklindedir. Bu soruya cevap bulmak üzere t-testi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Genel öz yeterlik düzeylerinin sınıf değişkeni açısından anlamlı olarak farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesinde tek yönlü anova testi sonuçları

	Sınıf	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p
Genel Öz Yeterlik	1. Sınıf	97	35.76	.66	Gruplar arası	216.1	3	72.04	1.353	.256
	2. Sınıf	358	36.37	.38	Gruplar içi	30884.6	580	53.24		
	3. Sınıf	81	34.59	.91	Toplam	31100.7	583			
	4. Sınıf	48	35.85	.97						
Toplam		584	35.98	.30						

Tablo 5'teki değerlere bakıldığında; öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri, sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı söylenebilir ($F=1.353$ ve $p<.05$).

3. Öğrencilerin Genel Öz Yeterlik Düzeylerinin Alan Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

Araştırmanın dördüncü alt problemi "öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri, alan değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" şeklindedir. Bu soruya cevap bulmak üzere t-testi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Genel öz yeterlik düzeyleri alan değişkeni açısından anlamlı olarak farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesinde tek yönlü anova testi sonuçları

	Sınıf	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ort.	F	p
Genel Öz Yeterlik	Sayısal	80	35.48	5.70	Gruplar arası	194.9	4	48.73	.913	.456
	Sözel	190	36.52	7.58	Gruplar içi	30905.8	579	53.37		
	Eşit Ağırlık	171	35.24	7.09	Toplam	31100.7	583			
	Özel Yetenek	99	36.43	8.68						
	Yabancı Dil	44	36.38	5.92						
Toplam		584	35.98	7.30						

Tablo 6'daki değerlere bakıldığında; öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri, alan değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir ($F=0.913$ ve $p<.05$).

4. Öğrencilerin Genel Öz Yeterlik Düzeylerinin Uzaktan Eğitime Hangi Araçla Katıldığına Göre Farklılaşma Durumu

Araştırmanın beşinci alt problemi "öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri, uzaktan eğitime hangi araçla katılma değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" şeklindedir. Bu soruya cevap bulmak üzere t-testi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri uzaktan eğitime hangi araçla katılma değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşp farklılaşmadıklarına ilişkin bağımsız grup t testi analiz sonuçları

	Araç	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p	Cohen's d
Genel Öz Yeterlik	Bilgisayar	307	37.40	5.98	582	5.047	.000	.42
	Telefon	277	34.40	8.26				

Tablo 7'deki değerlere bakıldığında; öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri, uzaktan eğitime hangi araçla katılma değişkenine göre istatistiksel olarak farklılık gösterdiği görülmektedir ($t=-5.047$, $p<.05$). Puan ortalamalarına bakıldığında, uzaktan eğitime bilgisayar ile katılanların ortalama puanları ($\bar{X}=37.40$), telefon ile katılanların ortalama puanlarından ($\bar{X}=34.40$) yüksek olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğüne ($d=.42$) bakıldığında ise bu farkın orta düzeye yakın olduğu söylenebilir.

5. Öğrencilerin Genel Öz Yeterlik Düzeylerinin Evde Uzaktan Eğitime Devam Eden Kişi Sayısına Göre Farklılaşma Durumu

Araştırmanın altıncı alt problemi "öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri, evde uzaktan eğitime katılan kişi sayısı değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" şeklindedir. Bu soruya cevap bulmak üzere t-testi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Genel öz yeterlik düzeyleri evde uzaktan eğitime katılan kişi sayısı değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesinde tek yönlü anova testi sonuçları

	Alan	N	$\bar{X}$	SS	Var. Kaynağı	Kareler Top.	sd	Kareler Ort.	F	p	Fark (Sidak)	Eta kare (η^2)
Genel Öz Yeterlik	1 kişi	180	37.06	6.21	Gruplar arası	1077.2	3	359.0	6.93	.00	1-2, 4, 3,3-4	.034
	2 kişi	168	34.96	7.48	Gruplar içi	30023.5	580	51.7				
	3 kişi	151	37.15	6.73	Toplam	31100.7	583					
	4 ve üzeri	85	33.60	9.09								
Toplam		584	35.98	7.30								

Tablo 8'deki değerlere bakıldığında; öğrencilerin genel öz yeterlik düzeylerinin, evde uzaktan eğitime katılan kişi sayısı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılaştığı ifade edilebilir ($F=6.937$ ve $p<.05$). Puan ortalamalarına bakıldığında genel öz yeterlik düzeyi, $\bar{X}=37.15$ puan ile evde uzaktan eğitime katılan kişi sayısı üç olan en yüksek, ikinci sırada $\bar{X}=37.06$ puan ile evde uzaktan eğitime katılan kişi sayısı bir kişi olan, en düşük olarak da $\bar{X}=33.60$ puan ile evde uzaktan eğitime katılan kişi sayısı dört ve üzeri olan öğrencilerdir. Farkın kaynağının ne olduğunun belirlenmesinde Sidak testi yapılmış, evde uzaktan eğitim katılan kişi sayısı bir olan ile iki olan grup arasında, bir olan ile dört ve üzeri olan grup arasında, bir kişi olan grup lehine; iki olan ile üç olan grup arasında, üç olan grup lehine; üç olan ile 4 ve üzeri olan grup arasında, üç olan grubun lehinedir. Analiz sonucunda hesaplanmış etki büyüklüğü ($\eta^2=.034$) orta düzeye yakın olarak belirlenmiştir.

6. Öğrencilerin Genel Öz Yeterlik Düzeylerinin İnternet Erişim Türüne Göre Farklılaşma Durumu

Araştırmanın yedinci alt problemi "öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri, internet erişim türü değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" şeklindedir. Bu soruya cevap bulmak üzere t-testi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Genel öz yeterlik düzeylerinin internet erişim türü değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesinde bağımsız grup t testi sonuçları

	İnternet Türü	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p	Cohen's d
Genel Öz Yeterlik	Sabit (ev)	425	37.08	6.34	582	6.142	.000	.57
	Mobil	159	33.03	8.75				

Tablo 9'daki değerlere bakıldığında; öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri, internet erişim türü değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($t=-6.142$, $p<.05$). Puan ortalamalarına bakıldığında, uzaktan eğitime sabit (ev) interneti ile katılanların ortalama puanları ($\bar{X}=37.08$), mobil internet ile katılanların ortalama puanları ($\bar{X}=33.03$)'dir. Etki büyüklüğü ($d=.57$) incelendiğinde ise bu fark orta düzeydedir.

7. Öğrencilerin Genel Öz Yeterlik Düzeylerinin Çalışma Odası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

Araştırmanın sekizinci alt problemi "öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri, çalışma odası değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" şeklindedir. Bu soruya cevap bulmak üzere t-testi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. Genel öz yeterlik düzeylerinin çalışma odası değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesinde bağımsız grup t testi sonuçları

	Çalışma Odası	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p	Cohen's d
Genel Öz Yeterlik	Var	366	37.01	6.45	582	4.511	.000	.39
	Yok	218	34.24	8.26				

Tablo 10'daki değerlere bakıldığında; öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri, çalışma odası değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($t = -4.511$, $p < .05$). Puan ortalamalarına bakıldığında, kendisine ait çalışma odası olanların puan ortalamaları ($\bar{X} = 37.01$), olmayanların puan ortalamalarından ($\bar{X} = 34.24$) yüksek olduğu söylenebilir. Etki büyüklüğü ($d = .39$) incelendiğinde ise bu farkın orta düzeye daha yakın olduğu görülmektedir.

8. Öğrencilerin Genel Öz Yeterlik Düzeylerinin Yerleşim Yeri Göre Farklılaşma Durumu

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi "öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyleri, yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" şeklindedir. Bu soruya cevap bulmak üzere t-testi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Genel öz yeterlik düzeylerinin yerleşim yeri değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesinde tek yönlü anova testi sonuçları

	Yerleşim Yeri	N	$\bar{X}$	SS	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	sd	Kareler Ort.	F	p	Fark (Sidak)	Eta kare (η^2)
Genel Öz Yeterlik	Merkez ilçe	395	36.51	6.79	Gruplar arası	369.9	2	184.96	3.49	.031	1-2	.012
	İlçe	109	34.55	8.45	Gruplar içi	30730.8	581	52.89				
	Köy	80	35.31	7.80	Toplam	31100.7	583					
Toplam		584	35.98	7.30								

Tablo 11 incelendiğinde; öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri ile yerleşim yeri değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($F = 3.497$ ve $p < .05$). Puan ortalamalarına bakıldığında genel öz yeterlik düzeyi, $\bar{X} = 36.51$ puan ile merkez/merkez ilçede yaşayanlarda en yüksek, en düşük olarak $\bar{X} = 34.55$ puan ile ilçede yaşayanlardadır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Sidak testi yapılmış ve yerleşim yeri merkez/merkez ilçe olan grup ile ilçe olan grup arasında ve merkez/merkez ilçede yaşayanların lehine çıkmıştır. Analiz sonucunda hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2 = .012$) küçük düzeydedir.

9. Öğrencilerin Genel Öz Yeterlik Düzeylerinin Uzaktan Eğitimi veya Yüz Yüze Eğitimi Tercih Etme Durumlarına Göre Farklılaşma Durumu

Araştırmanın onuncu alt problemi "öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri, uzaktan eğitimi veya yüz yüze eğitimi tercih etme değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?" şeklindedir. Bu soruya cevap bulmak üzere t-testi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12. Genel öz yeterlik düzeylerinin uzaktan eğitimi veya yüz yüze eğitimi tercih etme değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesinde bağımsız grup t testi sonuçları

	Tercih	N	$\bar{X}$	SS	sd	t	p	Cohen's d
Genel Öz Yeterlik	Yüz yüze Eğitim	102	35.56	7.47	582	-2.988	.003	.33
	Uzaktan Eğitim	482	37.93	6.11				

Tablo 12'deki değerlere bakıldığında; öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri, uzaktan eğitimi veya yüz yüze eğitimi tercih etme değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir ($t=-2.988$, $p<.05$). Puan ortalamalarına bakıldığında, uzaktan eğitimi tercih edenlerin ortalama puanları ($\bar{X}=37.93$), yüz yüze eğitimi tercih edenlerin puan ortalamalarının ($\bar{X}=35.56$) yüksek olduğu söylenebilir. Etki büyüklüğü ($d=.33$) incelendiğinde bu farkın küçük düzeye daha yakın olduğu ifade edilebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamında eğitim fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde genel öz-yeterlik düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sınırlılıkları öğrencilerin sadece bir üniversitede okuyor olmalarıdır. Diğer bir sınırlılık olarak sadece bir dönemdeki uygulamalar ilişkin görüşler alınmıştır. Elde edilen bulgular ışığında sonuç ve öneriler geliştirilmiştir. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin öz yeterlik düzeyleri öğrencilerin kendilerine ait çalışma odası olup olmamasına göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç çalışma odası olan öğrencilerin öz yeterlik düzeylerinin yüksek olduğu şeklindedir. Uzaktan eğitim süreci ile birlikte öğrencilerin online derslere odaklanmaları ve kendileri için rahat bir ortamın oluşmasının önemi artmıştır. Bu kapsamda gerek dersleri takip etmeleri ve gerekse derslere aktif katılmaları için bağımsız bir odaya ihtiyaç duydukları söylenebilir. Ayrıca her defasında teknolojik alt yapıyı hazırlamamaları için kullandıkları bilgisayar ve tabletlerin sabit olarak odalarında her an kullanıma hazır olması zaman yönetimi açısından da önemlidir. [Bandura \(1977\)](#) bireylerin öz-yeterliklerinin, içinde bulundukları ortam seçimlerini de etkileyeceğine inanmaktadır. Yani, bireyler başarılı olabileceğine inandıkları ortamlara yönelme ve başarısız olacağına inandıkları ortamlardan kaçınma eğilimindedir.

Bu çalışma kapsamında ulaşılan diğer bir sonuca göre, öğrencilerin genel öz yeterlik düzeyleri ile yaşadıkları yerleşim yeri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Bu kapsamda genel öz yeterlik düzeyi merkez/merkez ilçede yaşayanlarda en yüksektir. Uzaktan eğitim gibi çevrimiçi sistemler giderek daha popüler hale gelmektedir. Eğitim sistemlerinde dijital içeriklerin kullanımının yaygınlaştığını belirtmek önemlidir. Öğretmen adaylarının eğitim teknolojisindeki bilgi ve becerilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin kişisel öz-yeterlik inancı, eğitim teknolojisini benimsemelerini ve kullanmalarını da etkileyebilir ([Brady ve Woolfson, 2008](#)).

Bu çalışma kapsamında öğrencilerin genel öz-yeterlik düzeylerinin uzaktan eğitimi veya yüz yüze eğitimi tercih etme değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun ortaya çıkmasında; uzaktan eğitimin daha öğrenci merkezli olması, eğitimde fırsat eşitliğine olanak tanınması, sağlık sorunları nedeni ile eğitim hakkından mahrum olan bireylere bu hakkı vermesi, geniş kitlelere hitap etmesi, yer ve zaman engelini ortadan kaldırması gibi nedenlerin etkili olduğu ifade edilebilir. Nitekim "uzaktan eğitimin zaman ve mekândan bağımsız olması" ([DeNeui ve Dodge \(2006\)](#)), "mekânsal kolaylık sağlaması, okula gidiş-geliş noktasında zaman tasarrufu sağlaması ve çevrimiçi platformlar aracılığıyla güçlü bir iletişim ağı oluşturması yüz yüze eğitime oranla en avantajlı yönlerini oluşturmaktadır.

Bu çalışma kapsamında öğrencilerin genel öz yeterlik düzeylerinin, evde uzaktan eğitime katılan kişi sayısı değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Ortalama puanlara bakıldığında genel öz yeterlik düzeyi evde uzaktan eğitime katılan kişi sayısı üç olan grupta en yüksektir. Öz-yeterlik inançları dolaylı deneyimlerden de etkilenir. Birey gözlemediği modelle ne kadar özdeşleşirse, öz-yeterlik üzerindeki etkisi o kadar güçlü olacaktır. Başkalarının görevleri başarıyla yerine getirdiğini gözlemlemek aynı görevdeki kişisel başarı beklentilerini artıracaktır ([Bandura, 1997](#)). Bu sonuç öğrencilerin öz yeterlik düzeyinin dolaylı deneyimlerden etkilendiği ile açıklanabilir. Evde kişi sayısının fazla olması ile birlikte deneyimlerin paylaşılması ve ortaklaşa bazı faaliyetlerin yapılması ile öz yeterlik algı düzeylerinin yüksek olduğu ifade edilebilir.

Bu çalışma kapsamında öğrencilerin öz yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri ile yaşadıkları yerleşim yeri değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Öz yeterlik düzeyi merkez/merkez ilçede yaşayanlarda en yüksek, ilçe de yaşayanlarda en düşüktür. Öz-yeterlik öğrencilerin belirli bir bağlamda belirli görevleri başarıyla tamamlamak için gerekli eylemleri organize

etme ve gerçekleştirme becerisine olan inancı olarak tanımlanmaktadır (Tschannen-Moran vd., 1998). Bu kapsamda öz yeterliğin öğrencilerin yaşadığı yer bağlamında önemli bir değişken olduğu söylenebilir.

Bu çalışma kapsamında öğrencilerin genel öz yeterlik düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uzaktan eğitimde öğrencilerin çevrim içi teknolojilere yönelik bilgi ve becerilere sahip olmalarının yanı sıra bu bilgi ve becerileri kullanma konusundaki öz yeterlik algılarının yüksek olması önemlidir. Özkul (2021) covid-19 salgının ilk çıktığı dönemlerde yaptığı çalışmasında öğretmenlerin öz-yeterlik algılarının düşük olduğunu ifade etmiştir. Geline nokta genel öz-yeterlik düzeylerinin yüksek olması uzaktan eğitim sürecine öğretmen adaylarının uyum sağladığı ifade edilebilir. Genel olarak çevrim içi teknolojilerin kullanıldığı uzaktan eğitim hizmetlerinde; öğretmen adaylarının öz yeterlik algılarının yüksek olması, karşılaşılan birçok problemin aşımı noktasında onlara özgüven kazandırır (Akkoyunlu ve Orhan, 2003).

Uzaktan eğitimde en çok sorun yaşanan konuların başında internet alt yapısının yetersizliği ve kırsal alanlarda internet alt yapısının olmamasıdır. Bu sonuç bu bağlamda beklenen bir durumdur. Bu durumun aşılması için alt yapıya ihtiyaç duymadan doğrudan uydu üzerinden ya da şebekelerin güçlendirilmesi yöntemiyle bazı çalışmalar yetkililerce yapılabilir. Ayrıca kırsal bölgelerde yaşayan tüm öğrenciler için Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda kullanılan internet alt yapısının güçlendirilmesi ve tüm kademelerde öğrencilerin kullanımına açılması sağlanabilir. Toprakçı ve Hepsöğütü'ye göre (2022) uzaktan öğretim, yükseköğretimde daha uygulanmaya daha uygundur. Fakat lise, ilköğretim ve okul öncesi eğitime gidildikçe uzaktan öğretim başarılı sonuçlar doğurmayabilir ve yüz yüze eğitim bu öğretim düzeylerine daha uygundur. Bu cümleden hareketle uzaktan eğitimi kademelere uygun bir şekilde düzenlemek daha doğru olacaktır.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Akkoyunlu, B ve Orhan, F (2003). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi (BÖTE) bölümü öğrencilerinin bilgisayar kullanma öz yeterlik inancı ile demografik özellikleri arasındaki ilişki, *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology* 2.3 (2003).
- Akkoyunlu, B., Orhan, F. & Umay, A. (2005). Bilgisayar öğretmenleri için "Bilgisayar öğretmenliği öz yeterlik ölçeği" geliştirme çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 1-8.
- Alev, S. (2018). *Öğretmenlerin genel öz yeterlilik algıları ile duygusal emek davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi: İzlenim yönetimi taktiklerinin aracılık rolü* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Türkiye.
- Aypay, A. (2010). Genel öz yeterlik ölçeğinin (GÖYÖ) Türkçe'ye uyarlama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 113-132.
- Bahar, M. (2014). Üniversite öğrencileri için e-değerlendirme tutum ölçeğinin geliştirilmesi / Development of e-assessment attitude scale for university students. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5 (2) , 38-53. <http://www.e-ijer.com/tr/download/article-file/89812>
- Bandura, A. & Adams, N. E. (1977). Analysis of self-efficacy theory of behavioral change. *Cognitive Therapy and Research*, 1(4), 287-310. <https://doi.org/10.1007/BF01663995>
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice Hall
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.
- Bıçer, N. & Yakup, A. (2017). Türkçe öğretmeni adaylarının kitap okuma alışkanlıklarının genel öz yeterlikleri üzerindeki etkisi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 100-116. <https://doi.org/10.17556/erziefd.285046>
- Brady, K. & Woolfson, L. (2008). What teacher factors influence their attributions for children's difficulties in learning? *British Journal of Educational Psychology*, 78(4), 527-544. DOI: 10.1348/000709907X268570
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th ed.). London and New York, NY: Routledge Falmer.
- Demirbilek, N. (2021). Üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretime ilişkin metaforik algıları. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12 (1) , 1-15. <http://www.e-ijer.com/tr/download/article-file/1260003>
- Demirel, M. (2009). Sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin karakter eğitimine ilişkin öz-yeterlik inançları.

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 37(37), 36-49.

- DeNeui, D. & Dodge, T. (2006). Asynchronous Learning Networks and Student Outcomes: The Utility of Online Learning Components in Hybrid Courses. *Journal of Instructional Psychology*, 33(4), 256-259.
- Deniz, S. & Bağcı, B. (2022). Investigation of teachers' attitudes towards distance education in terms of various variables / Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13 (6) , 45-64. <http://www.e-ijer.com/tr/download/article-file/2623555>
- Ersoy, M. & Gürgeç, L. (2021). Eğitim teknolojileri ile ilgili makalelerin incelenmesi. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12 (2) , 1-16. <http://www.e-ijer.com/tr/download/article-file/1733167>
- Faul, F., Erdfeler, E., Lang, A. G. & Buchner, A. (2007). G*Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior Research Methods*, 39(2), 175-191. DOI: 10.3758/bf03193146
- Gunawardena, C. N., & McIsaac, M. S. (2001). *Distance education*. In D.H. Jonasses (Ed.) Handbook of research for educational communications and technology (pp. 355-395). US: Lawrence Earlbaum.
- Işık, G. (2001). *Öz-yeterlilik inancı: Yönetici rolleri açısından bir inceleme*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, Türkiye.
- Karaman, G. & Seferoğlu, S. S. (2022). Koronavirüs salgını döneminde canlı dersler: veli görüşleriyle ilgili bir inceleme. *Milli Eğitim Dergisi*, 51 (234) , 1755-1780 . DOI: 10.37669/milliegitim.877869
- Kaya, F., Özkul, R., & Kırbaç, M. (2021). Investigation of education faculty students' views on distance education: The example of İnönü University, Turkey. *European Journal of Education Studies*, 8(7). 131-147.
- Kavuk, E., & Demirtaş, H. (2021). Covid-19 Pandemisi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşadığı zorluklar. *E-Uluslararası Pedagoji Dergisi*, 1(1), 55-73. Erişim bağlantısı: <https://www.e-ijpa.com/index.php/pedandragoji/article/view/20>
- Luszczynska, A., Scholz, U. & Schwarzer R. (2005). The general self-efficacy scale: Multicultural validation studies. *The Journal of Psychology*, 139(5), 439-457. DOI: 10.3200/JRLP.139.5.439-457
- Moore, J. L., Dickson-Deane, C., ve Galyen, K. (2010). e-Learning, online learning, and distance learning environments: Are they the same?. *The Internet and Higher Education*, 14(2), 129-135.
- Moore, M. G. (1990). *Background and overview of contemporary American distance education*. Contemporary issues in American distance education(pp. xii-xxvi). Pergamon Press.
- Moore, M. ve Kearsley, G. (2011). *Distance education: A system view of online learning (Third Edition)*. Belmont, Calif: Wadsworth Pub. Co.
- Okutan, M. & Kahveci, A. (2012). İlköğretim okul müdürlerinin genel öz yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi Rize örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 27-42.
- Özkul, R. (2021). *Öğretmenlerin öz-yeterlilik algısı, sınıf yönetimi kaygısı ve öğrenci kontrol ideolojileri arasındaki ilişkilerin analizi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Özkul, R. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde okul yöneticilerinin işkollük ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi / Investigation of workaholism and burnout levels of school managers: a distance education period study. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12 (4) , 68-88. <http://www.e-ijer.com/tr/download/article-file/1683903>
- Özkul, R., Kırbaç, M and Kaya, F. (2021). "Psychological well-being levels of teacher candidates in the distance education process/uzaktan eğitim sürecinde öğretmen adaylarının psikolojik iyi oluş düzeyleri." *European Journal of Open Education and E-learning Studies* 6.2. <http://dx.doi.org/10.46827/ejoe.v6i2.3912>.
- Rimm, H. & Jerusalem, M. (1999). Adaptation and validation of an estonian version of the general self-efficacy scale (ESES). *Anxiety, Stress, and Coping (Anxiety Stress Coping)*, 12 (3), 329-345.
- Scholz, U., Gutierrez- Dona, B., Sud, S. & Schwarzer, R. (2002). Is general self efficacy a universal construct? *European Journal of Psychological Assessment*, 18(3), 242-251. DOI:10.1027//1015-5759.18.3.242.
- Schwarzer, R. And Jerusalem, M. (1995) "Generalized self-efficacy scale." *J. Weinman, S. Wright, & M. Johnston, Measures in health psychology: A user's portfolio. Causal and control beliefs* 35-37.
- Schwarzer, R., & Born, A. (1997). Optimistic self-beliefs: Assessment of general perceived self-efficacy in thirteen cultures. *World Psychology*, 3, 177-190.
- Sherer, M., Maddux, J. E., Mercandante, B., Prentice-Dunn, S., Jacobs, B. & Rogers, R. W. (1982). The self-efficacy scale: Construction and validation. *Psychological Reports*, 51(2), 663-671. DOI:10.2466/pr0.1982.51.2.663
- Şahbaz, A. F. & Arseven, İ. (2022). Uzaktan eğitim sürecinde scratch programı destekli öğretimin akademik başarı ile öğrenmedeki erişim ve kalıcılık düzeylerine etkisi / The effect of scratch supported education in the process distance education on academic success, learning levels and permanence levels. *e-Uluslararası*

- Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13 (1) , 300-315. <http://www.e-ijer.com/tr/download/article-file/2195888>
- Şahin, A. E. (2004). Öğretmen yeterliklerinin belirlenmesi. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 5(58), 58-62.
- TDK. (2011). *Türkçe sözlük*. Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu. Türk Dil Kurumu Yayınları
- Toprakçı, E. (2005). The profiles of using for professional aim that computers in their home of school managers and teachers in Turkey (the example of Sivas) / Okul yöneticisi ve öğretmenlerin evlerindeki bilgisayar mesleki amaçlı kullanım profilleri (Sivas ili örneği) *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET* Volume 4, Issue 2, Article 8, April 2005 ISSN: 1303-6521 <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1102629.pdf>.
- Toprakçı, E. (2006). Obstacles in integration of the schools into information and communication technologies according to the opinions of the teachers and principals of primary and secondary schools in Turkey, *The e-Journal of Instructional Science and Technology (e-JIST)* ISSN: 1324-0781. Vol. 9 No. 1, 2006 https://ascilite.org/archivedjournals/e-jist/docs/vol9_no1/papers/commentary/toprakci.htm.
- Toprakçı, E. (2007) Perceptions related to information and communication technologies (ict) by managers and teachers in the primary and the secondary schools (The example of Sivas)-*Eurasian Journal of Educational Research (EJER)- Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Yaz 2006 Sayı: 24 <https://www.erdaltoprakci.com.tr/wpcontent/uploads/2019/01/perceptions-related-to-ICT2.pdf>.
- Toprakçı, E. (2017). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Toprakçı, M. S., Hepsöğütü, Z. B., & Toprakçı, E. (2021). Covid-19 salgını sürecinde öğrencilerin uzaktan öğretimde sorun kaynağı algıları (İzmir Atatürk lisesi örneği). *E-Uluslararası Pedandragoji Dergisi*, 1(2), 41-61. Erişim bağlantısı: <https://www.e-ijpa.com/index.php/pedandragoji/article/view/40>
- Toprakçı, E. ve Hepsöğütü, Z. B. (2022). Anadolu lisesi öğretmenlerinin uzaktan öğretime ilişkin sorun kaynağı algıları. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi (ULED)/ International Journal of Leadership Training (IJOLT)*, 6(2), 1-14. TrDoi: <https://trdoi.org/10.26023458/uled.1166943>.
- Tschannen-Moran, M., Woolfolk Hoy, A. & Hoy, W. K. (1998). Teacher efficacy: Its meaning and measure. *Review of Educational Research*, 68(2), 202-248. DOI:10.3102/00346543068002202.
- Turgut, M. ve Yenilmez, K. (2011). İlköğretimde web tabanlı matematik eğitimine ilişkin lisansüstü öğrencilerin görüşleri. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 2(2), 121-139.
- Yavuz, B., & Toprakçı, E. (2021). Covid-19 pandemisi sebebiyle okulların uzaktan öğretim yapması ile ilgili internet forumlarında paylaşılan görüşler. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi / Karaelmas Journal of Educational Sciences* 9 (2021) 120-139. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1699013>
- Yenilmez, K., Turgut, M., ve Balbağ, M. Z. (2017). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 91-107.
- Yıldırım, F. & İlhan, İ. Ö. (2010). Genel öz yeterlilik ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(4), 301-308.
- Yıldız, E., Doğan, U., Özbay, Ö. (2022). Flipped classroom in higher education: An investigation of instructor perceptions through the lens of TPACK. *Educ Inf Technol*, 27, 10757-10783 (2022). <https://doi.org/10.1007/s10639-022-11059-8>